

Założenia do nowelizacji Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

Założenia do nowelizacji

Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

dotyczy:

- 1. uporządkowania i doprecyzowania procedury przyznawania i rozliczania dotacji;**
- 2. wprowadzenia dwóch nowych trybów realizacji zadań publicznych – negocjacyjnego i partnerstwa publiczno-społecznego;**
- 3. zaplanowania w budżecie środków przeznaczonych na wsparcie aktywności obywatelskiej mieszkańców.**

Propozycje zmian w relacjach administracja publiczna – organizacje pozarządowe

Grupa robocza złożona z kilkunastu przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządów terytorialnych, działająca pod patronatem Związku Miast Polskich, Unii Metropolii Polskich, Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych i Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, podjęła w marcu tego roku prace nad **projektem zmian prawnych dotyczących relacji administracji publicznej i organizacji pozarządowych** oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, np. spółdzielni socjalnych czy spółek nie nastawionych na zysk.

Te relacje reguluje przede wszystkim ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa z 2003 roku pozwoliła uporządkować działalność organizacji pozarządowych i ich relacje z administracją publiczną, przede wszystkim z samorządami terytorialnymi, ale wymaga dostosowania do zmieniającej się rzeczywistości oraz wniosków wynikających z oceny praktyki jej stosowania.

Przystępując do pracy Grupa przyjęła następujące **kierunkowe założenia**:

- uproszczenie i odbiurokratyzowanie istniejących przepisów, w szczególności w zakresie zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego,
- uelastycznienie mechanizmów zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym i zwiększenie wpływu organizacji na zakres, kształt i sposób realizacji tych zadań,
- stworzenie możliwości wsparcia przez samorządy terytorialne działalności organizacji pozarządowych służącej aktywizacji obywatelskiej mieszkanek i mieszkańców,
- wprowadzenie rozwiązań pozwalających administracji publicznej wspieranie, na jasnych i transparentnych zasadach, rozwoju potencjału organizacji pozarządowych,
- wzmocnienie mechanizmów dialogu obywatelskiego z udziałem organizacji pozarządowych,
- uspołnienie istniejących regulacji dotyczących relacji administracji publicznej i organizacji pozarządowych, zarówno w wymiarze przedmiotowym, jak i podmiotowym.

Prace Grupy są w toku, do tej pory koncentrowały się głównie na mechanizmach zlecenia organizacjom pozarządowym zadań publicznych. Grupa wykorzystwała w tym zakresie szereg propozycji, które znalazły się w projekcie ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie opracowanym w 2022 roku przez Zespół roboczy do spraw reformy systemu zalecania zadań publicznych powołany przez Przewodniczącego Komitetu ds. pożytku publicznego.

Grupa wypracowała szereg propozycji zmian, które **porządkują i doprecyzowują procedurę przyznawania i rozliczania dotacji**. Większość z tych propozycji odpowiada na postulaty zgłaszane przez przedstawicieli samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych, wynikające z dotychczasowej praktyki. Grupa zaproponowała m.in.:

- doprecyzowanie i poszerzenie zakresu informacji, które powinny znaleźć się w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert,
- zapisy ograniczające możliwości zmiany przez zlecającego zakresu oraz wartości zadania na etapie oceny ofert,
- jednoznaczne określenie, że z dotacji mogą być pokrywane wszystkie koszty niezbędne do realizacji zadania publicznego, w tym koszty pośrednie i inwestycyjne,
- wprowadzenie obowiązku stuprocentowego finansowania przez zlecającego realizacji zlecanego zadania publicznego,
- wskazanie, że dotacje mogą być powiązane z oddaniem w użytkowanie ruchomości bądź nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, niezbędnych do realizacji zadania,
- wprowadzenie możliwości, aby w ramach regrantingu realizatorami projektów mogły być - obok organizacji pozarządowych - także grupy mieszkańców,
- uznanie, że w ramach dotacji mogą być finansowane wydatki poniesione przed podpisaniem umowy, jeżeli są elementem realizacji zadania i zostały poniesione w tym samym roku budżetowym,
- oparcie rozliczenia dotacji o rezultaty i wskaźniki określone w umowie,
- wyraźne określenie, że umowa na realizację zadania publicznego nie może nakładać na strony obowiązków innych niż wynikające z ogłoszenia oraz oferty zaakceptowanej przez zlecającego,
- nałożenie obowiązku, aby w umowie dotyczącej realizacji zadania publicznego trwającej dłużej niż pół roku, określone były zasady i sposób dokonywania zmian wysokości kosztów realizacji zadania, w zależności od poziomu inflacji,

- zapisanie możliwości odwołania od rozstrzygnięcia konkursu ofert do sądu administracyjnego.

Zaproponowano także **dwa, nowe tryby realizacji zadań publicznych**, dające organizacjom pozarządowym możliwość wpływania na zakres i sposób realizacji zadań:

- **tryb negocjacyjny** polegający na tym, że zlecający zadanie wybiera spośród organizacji pozarządowych, które zgłosiły chęć jego realizacji, te, z którymi negocjuje warunki realizacji zadania, bez konieczności ogłaszania otwartego konkursu ofert; ten tryb miałby pierwszeństwo w zlecaniu określonych zadań publicznych, np. gdy zadanie dotyczy realizacji przedsięwzięcia, które jest własnością organizacji pozarządowej lub gdy zlecający zamierza podpisać umowę, której przedmiotem będzie kontynuacja przez ten sam podmiot realizacji zadania publicznego polegającego na prowadzeniu, usług pomocy społecznej, placówek pomocy społecznej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- **tryb partnerstwa publiczno-społecznego** inicjowany przez jednostkę administracji publicznej lub organizację pozarządową, w ramach którego w wyniku wzajemnych ustaleń zawierana jest umowa partnerstwa publiczno-społecznego dotycząca realizacji wspólnych przedsięwzięć, określająca zobowiązania i wkład partnerów.

Inne istotne zmiany proponowane przez Grupę:

- doprecyzowanie procedury umożliwiającej ubieganie się przez organizację pozarządową o realizację zadania publicznego, które dotychczas realizowane było przez jednostki administracji publicznej,
- możliwość równorzędnego wykorzystania do zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym trybów dotyczących udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 130 tys. zł wraz z możliwością zastrzeżenia takiego zamówienia wyłącznie dla organizacji pozarządowych,
- możliwość zastrzeżenia, że o dotację na realizację zadania publicznego mogą ubiegać się wyłącznie podmioty mające siedzibę na terenie zlecającej jednostki samorządu terytorialnego lub zatrudniające przy realizacji zadania co najmniej 50% pracowników zamieszkałych na terenie zlecającej jednostki samorządu terytorialnego.

Grupa zaproponowała także, ale jest to na razie wstępna propozycja, nad którą będą się toczyć dalej prace, aby jednostki samorządu terytorialnego co roku **wydziały w budżecie środki przeznaczone na wsparcie działań organizacji pozarządowych służących aktywizacji**

obywatelskiej mieszkańców. Gminy robiłyby to obligatoryjnie, powiaty i samorządowe województwa - dobrowolnie. Środki te dystrybuowane miałyby być w formule otwartego konkursu ofert, a aplikujące organizacje musiałyby wykazać wkład własny w proponowane przedsięwzięcia.

Zakończenie prac nad projektem zmian planowane jest w listopadzie, wtedy kompleksowe propozycje wypracowane przez Grupę zostaną poddane szerokiej dyskusji w środowiskach pozarządowych i samorządowych. Po uwzględnieniu wyników tej dyskusji propozycje zmian w postaci projektu ustawy nowelizującej ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub projektu nowej ustawy, zostaną przedstawione rządowi i parlamentarzystom.

29 września 2023 r.

Opracował: Tomasz Schimanek, członek Grupy

Kontakt z Grupą: Łukasz Gorczyński, e-mail: lukasz.gorczyński@ofop.eu